

Raadsbrief ter informatie

Postadres:
Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

Aan de raad van de gemeente Almelo

Bijlage	Doorkiesnummer	Behandeld door W.S. Karperien	Datum 5 juli 2022
---------	----------------	----------------------------------	----------------------

Onderwerp
 Meicirculaire 2022 gemeentefonds

Geachte leden van de raad,

De meicirculaire 2022 van het gemeentefonds is gepubliceerd. Gemeenten ontvangen van het Rijk op drie tijdstippen in het jaar de informatie over de gemeentefondsuitkeringen: in mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op basis van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota. Aanvullend daarop heeft het Rijk dit jaar in maart een brief gepubliceerd met daarin de belangrijkste maatregelen uit het landelijke regeerakkoord die een effect hebben op het gemeentefonds.

Wij informeren u in deze raadsbrief over de financiële effecten van de meicirculaire en andere belangrijke onderwerpen uit de meicirculaire, zoals de nieuwe verdeling van het gemeentefonds per 1 januari 2023.

Financiële effecten meicirculaire

Om de financiële effecten te bepalen wordt de meicirculaire 2022 vergeleken met de decembercirculaire 2021. Het bruto effect van de meicirculaire geeft het verschil weer van de hoogte van gemeentefondsuitkering ten opzichte van de decembercirculaire 2021. Bij het netto effect wordt rekening gehouden met reserveringen, zoals taakmutaties en stelposten voor loon- en prijscompensatie. Het begrotingssaldo in de begroting en meerjarenraming wordt bijgesteld met het netto effect.

In de bijlage bij deze raadsbrief is een overzicht van de reserveringen opgenomen met een korte toelichting op de belangrijkste posten.

	2022	2023	2024	2025	2026
Gemeentefonds decembercirculaire 2021	187.469	177.871	179.667	183.001	187.245
Gemeentefonds meicirculaire 2022	199.226	200.444	202.716	211.714	202.603
Bruto effect meicirculaire 2022	-11.757	-22.573	-23.049	-28.713	-15.358
	voordeel	voordeel	voordeel	voordeel	voordeel
<i>Correctie opgenomen stelpost extra middelen jeugdhulp</i>		6.510			
<i>Correctie opgenomen stelpost herijking gemeentefonds</i>		310	310	310	310
<i>Totaal reserveringen gemeentefonds</i>	6.252	398	328	-399	-501
<i>Totaal reserveringen overig</i>	0	6.343	10.141	13.801	16.750
Netto effect meicirculaire 2022 (Begrotingssaldo)	-5.505	-9.012	-12.270	-15.001	1.201
	voordeel	voordeel	voordeel	voordeel	nadeel

bedragen x 1.000 euro

Bruto effect

Via de normeringssystematiek 'samen trap op en samen de trap af' wordt de algemene uitkering van het gemeentefonds geïndexeerd, ook wel het accres genoemd.

In de meicirculaire 2022 zijn de accessen vanaf 2022 bijgewerkt. Voor alle jaren vanaf 2022 is sprake van een opwaartse bijstelling van het accres. De accessen zijn hoger dan aangekondigd in de voorgaande circulaire. De hogere accessen zijn het gevolg van extra rijksuitgaven in het regeerakkoord. Ook is het accres opwaarts bijgesteld als gevolg van een hogere loon- en prijsontwikkeling dan tot nu toe was aangenomen. In de extra maartbrief heeft het kabinet aangegeven dat het accres voor 2026 niet is berekend, maar vastgezet op een taakstellende verhoging van 840 miljoen euro ten opzichte van de septembercirculaire 2021.

In deze meicirculaire zijn twee aanvullende wijzigingen aangekondigd voor het accres:

1. Het accres wordt tot 2025 grotendeels op basis van bestaande afspraken berekend. Een aantal investeringsfondsen (klimaat, ontsluiten nieuwbouwwoningen en stikstof) worden echter uitgezonderd van de 'trap op en trap af' systematiek.
Om de financiële onzekerheid bij gemeenten deels weg te nemen heeft het Rijk met de VNG recent afspraken gemaakt over het vastzetten van het volumedeel van het accres voor de periode tot en met 2025.
2. Vanaf 2026 zal het gemeentefonds niet langer via de normeringssystematiek geïndexeerd worden. Er wordt geen volume-access meer verstrekt, alleen nog maar een nominaal accres voor de loon- en prijsontwikkeling.

Het bruto effect van de meicirculaire ten opzichte van de decembercirculaire neemt geleidelijk toe van 11,8 miljoen euro in 2022 naar 28,7 miljoen in 2025. In 2026 daalt de uitkering van het gemeentefonds fors door het vastzetten van het accres. Desondanks stijgt de uitkering van het gemeentefonds met 15,4 miljoen euro, vanwege hogere ramingen voor loon- en prijsontwikkeling.

Netto effect

Het begrotingssaldo verbetert t/m 2025. Het voordeel loopt op van 5,5 miljoen euro in 2022 tot 15,0 miljoen euro in 2025. Vanaf 2026 is de groei van het gemeentefonds niet meer voldoende om de reservering voor loon- en prijsontwikkeling bij te houden, waardoor het begrotingssaldo in 2026 verslechtert met 1,2 miljoen euro.

Nu de extra middelen jeugdhulp voor 2023 zijn toegekend en de effecten van het nieuwe verdeelmodel van het gemeentefonds bekend zijn, kunnen de hiervoor in de begroting opgenomen stelposten vrijvallen ten laste van het begrotingssaldo.

De jaarschijf 2022 van de begroting wordt gewijzigd in de najaarsrapportage 2022. De jaren 2023 t/m 2026 zullen worden betrokken bij het opstellen van de programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026.

Het jaar 2026

Wij zien dat het kabinet voor sommige grote, urgente, opgaven het belang van gemeenten onderkent en dat de 'koek' deze kabinetsperiode aanmerkelijk groter wordt via het accres en incidentele investeringen. Maar het is wel nodig dat gemeenten langjarig kunnen investeren en weten waar ze structureel financieel aan toe zijn. Wij zien echter vanaf 2026 een groot gat in het gemeentefonds ontstaan. Dat heeft onvermijdelijk gevolgen voor gemeentelijke investeringen in speerpunten van het kabinet, zoals wonen, klimaat en landelijk gebied. Gemeenten zullen keuzes maken over welke opgaven wél aangepakt kunnen worden en welke niet, ambitieniveaus verlagen, vertragen of faseren. Tijdens het VNG-congres is een resolutie aangenomen om bij het kabinet erop aan te dringen dat uiterlijk op Prinsjesdag voor gemeenten duidelijkheid ontstaat over hun financiële ruimte vanaf het jaar 2026. Daarnaast wordt de VNG gevraagd om met het Interprovinciaal Overleg (IPO) in gesprek te gaan over een gezamenlijke strategie voor verwerking in de komende programmabegroting.

Nieuwe verdeling gemeentefonds

Op 1 januari 2023 wordt de nieuwe verdeling van gemeentefonds ingevoerd. Het hoofddoel van het nieuwe verdeelstelsel was om beter aan te sluiten bij de noodzakelijke kosten die gemeenten maken. Daarnaast zou het nieuwe verdeelmodel beter uitlegbaar en eenvoudiger moeten zijn. De VNG is van

Bijlage: reserveringen meicirculaire 2022

In de tabel hieronder worden de reserveringen in de meicirculaire weergegeven. De grootste reserveringen worden kort toegelicht. Nu de extra middelen jeugdhulp voor 2023 zijn toegekend en de effecten van het nieuwe verdeelmodel van het gemeentefonds bekend zijn, kunnen de hiervoor in de begroting opgenomen stelposten vrijvallen.

	2022	2023	2024	2025	2026
I <u>Taakmutaties</u>					
Valpreventie bij ouderen (regeerakkoord)	0	-71	-106	-109	-119
Versterking dienstverlening gemeenten: Systeemleren	0	29	29	29	29
Energietoeslag	3.889	0	0	0	0
Eigen bijdrage huishoudelijke hulp (regeerakkoord)	0	0	0	-638	-659
Toezicht en handhaving voor EPBD III	5	0	0	0	0
II <u>Mutaties Integratie - en decentralisatie uitkeringen</u>					
Inburgering	21				
Einde lening inburgeringsplichtig	9				
Kansrijke start	36				
Brede aanpak dak- en thuisloosheid	489				
Bodembescherming	344				
Uitvoeringskosten klimaatakkoord	439				
Veilige steden	30				
Extra capaciteit BOA's	42	42	42	42	42
Participatie	371	-523	-557	-643	-713
Maatschappelijke opvang en OGGz	-30	-30	-30	-30	-30
Beschermd wonen	607	922	921	921	920
Totaal reserveringen gemeentefonds	6.252	398	328	-399	-501

	2022	2023	2024	2025	2026
III <u>Overige reserveringen</u>					
Loon- en prijscompensatie	0	5.843	9.641	13.301	16.250
Behoedzaamheidsstelpost	0	500	500	500	500
Totaal reserveringen overig	0	6.343	10.141	13.801	16.750

bedragen x 1.000 euro

Valpreventie bij ouderen (regeerakkoord)

Het kabinet heeft valpreventie, als kostenbesparende preventiemaatregel, in het regeerakkoord opgenomen. Valpreventie draagt bij aan gezond ouder worden en leidt tot netto besparingen in de domeinen van de zorgverzekeringswet (Zvw) en de Wet langdurige zorg (Wlz). Er dient geïnvesteerd te worden in het opschalen van beweegprogramma's, het uitvoeren van de multifactoriële interventie en de organisatie van opsporing en screening. De maatregelen die nodig zijn voor implementatie

worden komende periode met alle relevante stakeholders, zo ook de gemeenten, uitgewerkt. Dit leidt vanaf 2023 tot een taakstellende besparing in het gemeentefonds.

Energietoeslag

Gemeente krijgen de bevoegdheid om dit jaar via categoriale bijzondere bijstand een eenmalige tegemoetkoming voor de gestegen energieprijzen toe te kennen aan huishoudens met een laag inkomen. Voor de uitvoering en uitgifte van de eenmalige aanvullende tegemoetkoming ontvangen gemeenten middelen in het gemeentefonds.

Eigen bijdrage huishoudelijke hulp (regeerakkoord)

In het regeerakkoord is opgenomen dat dit kabinet werkt aan een aanpassing van de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp in de Wmo. De komende periode wordt deze maatregel met cliënten, gemeenten en het Centraal Administratie Kantoor (CAK) uitgewerkt. De maatregel vraagt een wetwijziging en vergt een aanzienlijke implementatietijd waardoor de beoogde datum van inwerkingtreding op 1 januari 2025 is gesteld. De aanpassing dient vanaf 2025 te leiden tot een taakstellende besparing.

Brede aanpak dak- en thuisloosheid

Het kabinet zet in op het voorkomen van dakloosheid, om- en afbouw van de maatschappelijke opvang en het realiseren van woonplekken met passende ondersteuning voor (dreigend) dakloze jongeren en volwassenen. Het kabinet stelt daarvoor structureel 65 miljoen euro beschikbaar. Hiervan wordt in 2022 een bedrag van 61,9 miljoen euro verstrekt aan centrumgemeenten maatschappelijke opvang/beschermd wonen.

Bodembescherming

Voor apparaatskosten bodem wordt de decentralisatie-uitkering van 2021 voor gemeenten gecontinueerd met 8,6 miljoen euro. Het betreft een tegemoetkoming in de kosten van het ambtelijk apparaat dat zorgdraagt voor het uitvoeren van de taken die de Wet bodembescherming toekent aan bevoegde gezagen (gemeenten en provincies). Met het aflopen van het Convenant Bodem en Ondergrond (2016-2020) is in 2021 de financiering met betrekking tot bodemopgaven gewijzigd, deze wordt nu gecontinueerd met dezelfde verdeling als in 2021.

Uitvoeringskosten klimaatakkoord

Vanaf 2023 tot en met 2030 krijgen gemeenten meer uitvoeringsmiddelen voor klimaat- en energiebeleid. Via het gemeentefonds wordt in 2022 een totaalbedrag van 112,6 miljoen euro beschikbaar gesteld. Over de resterende middelen die in het regeerakkoord zijn gereserveerd voor de uitvoeringskosten van medeoverheden voor het klimaatakkoord en aanvullend klimaatbeleid vinden nog gesprekken plaats tussen onder andere VNG, IPO en het Rijk.

Participatie

De omvang van de integratie-uitkering participatie wijzigt als gevolg van de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2022.

De verdeling van de bedragen per gemeente wijzigt daarnaast door actualisatie van de verdeling van de Wsw-middelen. Deze is gebaseerd op de gerealiseerde omvang van de sociale werkplaatspopulatie zoals die bekend is uit het voorgaande jaar en een inschatting van de blijfkansen in de sociale werkplaats. De Wsw-verdeling vanaf 2022 is geactualiseerd met de realisaties van het gemiddeld aantal SE in 2021 en de blijfkansen voor de jaren 2022 en verder.

Beschermd wonen

De omvang van de integratie-uitkering Beschermd wonen stijgt als gevolg van volume- en prijsaanpassingen.

De invoering van het woonplaatsbeginsel en het nieuwe objectieve verdeelmodel beschermd wonen zijn uitgesteld. Beide instrumenten houden verband met de eerder voorgenomen doordecentralisatie van beschermd wonen zodat alle gemeenten – in plaats van 43 centrumgemeenten – niet alleen inhoudelijk, maar ook financieel verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van beschermd (thuis) wonen. De invoering was voorzien voor 1 januari 2023.

Loon- en prijscompensatie

In de meicirculaire 2022 zijn de inschattingen voor de benodigde loon- en prijscompensatie verhoogd. bijgesteld. Wij hanteren de beleidslijn dat hiervoor een stelpost wordt geraamd. Jaarlijks wordt bij het opstellen van de begroting bekeken hoe de stelpost wordt ingezet.

Behoedzaamheidsstelpost

Zoals afgesproken wordt vanuit een behoedzaam financieel beleid een deel van het toekomstig accres gereserveerd om (meerjarige) schommelingen op te vangen. Hierdoor wordt de meerjarenraming minder afhankelijk van mutaties in het gemeentefonds.